

לפני 25 שנה

גרמניה מכל לכל, לכל בעולם, הפך שוב הימנונה של גרמניה. בשער הגיליון: נערה אלמונית בכיכורה החציה, שעליה כתבה המערכת: "היא מוצאת חן בעיניכם? גם בעינינו. אתם רוצים לדעת מיה היא? גם אנחנו. היא צולמה על שפתימה של תל-אביב, אחריכך אכזה לנו. המוצא הישר מתבקש להודיע על המציאה למערכת." אולי ניתן לגלות אתה עכשיו?

גיליון "העולם הזה" שיצא לאיר לפני 25 שנים בדיוק, הקריש כתבת-חקירה בסדרה "נוער מהפש את המחר" לאורח-החיו של הסטודנט הישראלי. עורכי-הכתבה התמקדו בשני סטודנטים שנבחרו באקראי: ורדה צבילוחובסקי, סטודנטית לארכיטקטורה באולגויה בת פרדס-חנה, ומאיר לבבי, סטודנט למושפטים, בן חיפה. הקורה מיוחדת נוספת של המערכת עסקה בסוכיות שהביאו ליהודים חופי-הרחצה. במקביל הביא צוות צלמי השבועון סדרת תצלומים, שהוקדשו לפתיחת עונת-הרחצה החדשה.

גיליון "העולם הזה" לפני 25 שנים הציג את מלכת-היופי החדשה של ישראל, והביא דיווח ערכני על המתרחש במצ-רייב, מדינת לחג' ותורכיה, וכישר לקוראים כי השיר, גרמניה,

אליעזר ליבנה מציע את תוכנית "גילטון פרדמן" לכלכלה

הישראלית * הענקת תואר ד"ר לכבוד בסיפרות לבן-גוריון

העם

חצי-דולר מכל כיס

כשאורח ישראלי אוכל את ארוחת-הבוקר ומעלעל בעיתונו היומי הריה נותה, ככל אורח אחר בעולם, להתעכב על מעשי-השוד ועל האסונות האחרונים הקורים בארץ. על הידיעות הזרות מרחפות עיניו בעניין מועט.

אולם בין הידיעות הזרות היתה השבוע ידעה אתה, שהיתה חשובה לאורח הישראלי הרבה יותר מכל ידיעה מקומית — שתקבע מה יאכל ומה ילביש בחודשים הקרובים. היתה זו הידיעה על מהלך הדיונים בסנט של ארצות-הברית, שם הוחלט להקציב למדינת ישראל 76 מיליון דולרים, יותר מאשר לכל מדינה קטנה או בינונית אחרת בעולם.

המשלה האמריקאית הוציאה סכום אגדי זה מתוך כיסו של משלה-המיסים האמריקאי — חצי-דולר מכיסם של כל גבר, אשה ותינוק באמריקה, והכניסה 50 דולאר לתוך כיסו של כל גבר, אשה ותינוק בישראל — כדי לרכוש את הסחורה החשובה ביותר שיש למדינת ישראל, סחורה זו שווה יותר מאורגיוס, נפט או ברזל. אין אומה אחרת בעולם שיש בכוחה להציע סחורה זו בשוק הבינלאומי. הסחורה: קורי-לותרים של חמישה מיליון יהודי ארצות-הברית בבחירות הקרובות לנשיאות שם.

אולם, מאחר שלא בכל יש בחירות בארץ רחבת-הכיסים, מוטב לציבור הישראלי לחשוב על סחורת-ייצוא בטוחה יותר.

הממשלה

לסוס הצולע, פרש חדש

לפני שבועיים קם חבריהכנסת אליעזר ליבנה, באסיפה מפא"יית, והשמיע דיעה אפיקורסית: יש לשנות לחלוטין את המדיניות הכלכלית של הממשלה, לבטל את הפיקוח, לפתוח את השערים לפני הון פרטי, לדרבן את בואו בפיתויים ובחבקי לות.

ותיקי המפלגה שישבו באולם, חידדו את האוזניים. אל הידיעות בלבד הדהימו אותם. הדבר שמשך את תשומת-ליבם היה האיש שהשמיע אותן. כי בתריסר השנים האחרונות היה קשר מזור בין אליעזר ליבנה (לפנים לבנשטיין) — עורך בטרם, חניך גרמניה, לבין דויד בן-גוריון. איש לא ידע מה היתה צורת הקשר, אולם איש לא יכול היה להתעלם מן העובדה שהיתה ללבנשטיין תכונה מוזרה: הוא אמר כימעט תמיד את אשר עשה דויד בן-גוריון כעבור כמה שעות, חודשים או שנים.

ימים מעטים בלבד אחרי דיבולי ליבנה קרה דבר נוסף, שיכול היה לחזק את ההשערה שעומד לקרות משהו למדיניות הכלכלית של ממשלת ישראל. אליעזר קפלו גילה, שאחרי שנים של מחלה שוב אכן ביכולתו להמשיך במילוי תפקידו כשר האוצר.

קשה היה לשער כי ייצא שני מועמדי דים שיהיו מוכנים לריב על הקופה הריקה. אולם אלה בכל-זאת נמצאו: דויד בן-גוריון ומיפלגתו ביקשו להמליך כשר-האוצר את

* מאוחר יותר, ממיסדי תנועת "ארץ-ישראל השמלה".

שרהצנע דוב יוסף, בעוד שבחוגי ההתיישבות העובדת ביקשו להרכיב על הסוס הצולע את שררהחקלאות לוי אשכול. גם הוא איש חזק. על הנקודה המרכזית — טיבה של המהפכה הררושה לחידוש נעור ריו של הסוס — דובר אך מעט.

ראש הממשלה

כוח-הרצון ומוס'הגוף

ענוד עניבה קיבל בי.גי. את תואר הכבוד דוקטור לספרות עיברית, הועלה

מסורה. לפתח דיבור מכאני המוצא בקול גבוה ומונטוני אך מובן לכל. היא פיתחה חוש-שמיעה בקצות אצבעותיה, שבהן היא נוגעת בשיפתי המדברים, וקוראת בצורה זו את הנאמר.

בתוכנית גדושה של שבועיים ביקור בי ארץ, שאליה הוזמנה על-ידי גולדה מאיר-סון * "ראתה", לפי עדותה, דברים רבים, והתרגשה עד כדי דמעות כשקיבלה בביתר חינוך לעיוורים מתנת תנ"ך במעטפת כסף מידי הילדים, שהמבוגר ביניהם אמר, ב"ד"ר הפנתו את עיניו העיוורות אליה: "ד"ר קלר, אנו מסתכלים עלייך כעל מנהיגת כל האומללים כמונו בעולם." ענתה הלן קלר: "אין אנו אומללים. שאיפתנו היא לתר פוס את מקומונו בעולם ככל הפיכחים!"

הלן קלר מזמרת את שפת הידדים לבן-גוריון בקצה-האצבעות חוש-שמיעה

ספרים

הצד המבדח בדברים

יותר מ20 שנה אחרי שיצחק דוב ברקוביץ יצא עם מנחם מנדל בארץ-ישראל, וכמעט 40 שנה אחרי פטירת חותנו, שלום עליכם, חזרה ההזדמנות לפרוץ בחצות עיברי בריא. הגורם היה בחור צעיר (27), גבוה (1.80 מטר), צנום, בלונדי ועולה חדש, שהחליט כי עליו לדעת עברית, להשתלם באולפן ולכתוב ספר (שבעיבודו העברי הסתייע בסופר ומסגנן דיברי הכנסת, אביגדור המאירי).

לא תמיד מבדח. העולה הורד ל-חינו הוא עולה מהונגריה, הבא בדרך הבריחה המרכז-אירופאית עד לשליטה מחולטת במילון גור, המאפשרת לו לבקש בלשן זקן ("ששמו מפורסם בין-יך ובין כך ומיותר לגלות") איך הכינוי "דיו שלי" במילה אחת (האפשרויות: דיווי, דיווי, דיווי דיווי).

* מאיר. ** אחרי ביקורה של הלן קלר הוחל באיסוף כספית-תרומות להקמת "בית הלן קלר" בתל-אביב.

"העולם הזה" 761 תאריך: 28.5.52

לא תמיד היה הכל מבדח לקישון, הי עטוף מעיל-עור דרך קבע (בו הוא הופיע כשהוא רכוב על אופנוע לכל אחת מהצ-גותיהבכורה של 30 מחזותיו ההיתוליים שהועלו בבירה ההונגרית). אחרי ששימש כעורך-מישנה לעיתון ההיתולי לודאש מאטי (חושם, בעיברית טובה, או "טומסום" בלי השפעת האולפן), בעל תפוצת-ענק של שליש מיליון עותקים, החליט בן סקיד הבנק, שהשתלם בצורפות ובציור מאז גיל 15, כי מוטב לו לצאת מהונגריה של 1949 מחשש לעתידו כיהודי.

צחקק על המור. בכל-זאת, אין קור רות-חייו של קישון חסרים הומור. בערב שבו גנב את הגבול לווניה שידר הרדיו ההונגרי את תסקיתו מדוע אין הילד אונל את התרד? בהגיעו לארץ, לפני שנתיים, לא ידע לקרוא את השלטים אך כעבור שישה חודשים של לימוד בן 16 שעות ביום, תחת ידו האמונה של המדקדק יצחק ליבני, רכש לעצמו 200 מילים עיבריות ליממה. "הדרך היחידה ללמוד את השפה", לדבריו.

כשהחל קישון כותב עיברית, נידחה על-ידי מערכות העיתונים בהנמקה המקורית למדי, כי ההומור שלו אינו מובן. קישון לא התבייש, והביע את דעתו: "למעטים בארץ יש הומור... צוחקים על דברים שאין בהם הומור. רק לצברים יש חוש-הומור... הם צוחקים על מילים סתם, מילים כמו "חמור".

דוגמה גדיית: "אם (אני) כותב, למשל, 'לכלבים לבן', חזקה עלי שהכוונה או לחברה-הכנסת ליבנה או להמשביר המרכזי או לכלבים לבן או לנגב". מסקנה נוספת: "אם כותבים על הומריסטן ישראלי יש-ראלי, זה כנראה אפרים קישון, תל-אביב, לשעבר פרנץ קישונוט, בודפשט." (ה) טולה הירד לחיניו, 264 עמודים, הוצאת אלכסנדר, 1.900 ל"י.

אנשים

כתב הארץ בארצות-הברית, אריה גלבלום, לא גילה בכתבותיו אהבתי ישראל מיוחדת. באחרונה שוב לא התאפק, והחליט לתאר דמותו של רב: "...היה זה צעיר לא נקי ביותר בהופעתו החיצונית, ובעל פרצוף מטומטם למדי. במילים אחי רות, רב אורתודוכסי".

בדיחת-השבוע בלונדון: עיריית לונדון החליטה לעקור את העצים בגן הציבורי הקטן שבכיכר מנצ'סטר, שם שוכנת צירות ישראל בראשותו של א"יהו אילת. הי הסבר: כדי להקים עליו מיגרש-חנייה ל-14 מכוניות הצירות, 14 במספר, ההופכות את ישראל לנציגות הפוליטית הממונעת ביותר בבירה הבריטית.

אחרי שראש מטה אצ"ל, יעקב מרי-ד"ר, פרש מן הכנסת והחל עוסק בייבוא בשר, הלך גם מי שהיה חבר-רליסיעה, הילד קוק, בדרכיו, ויצא לארצות-הברית לגייס כספים לחברת-השקעות. השבוע הצי-טרף אליהם ראש-מחחרת אחר וחבר הי-כנסת הראשונה, נתן ילין-מור, שיצא לפאריס כדי להניח את היסוד להקמת מיפעל-כימיקלים בארץ.

השבוע ביטל משרד-הביטחון התורכי הוראה מיושנת במיקצת: איסור הכניסה לכל נמלי תורכיה לפועל היפואי דויד יוסף גריין, שגורש עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה לאלכסנדריה, מצרים. והתו הפועל גריין, שהעתיק-תמונתו נמסר לכל יחידות מישטר-הנמל התור-כיות לפני 37 שנים: דויד בן-גוריון.